

Promemoria

Mål för trygg energiförsörjning

Klimat- och näringslivsdepartementet

KN2026/01473

Juni 2026

Innehållsförteckning

1	Inledning	3
2	Mål för trygg energiförsörjning	3
3	Konsekvensanalys.....	6

1 Inledning

Sveriges välstånd, konkurrenskraft och säkerhet vilar på en trygg tillgång till fossilfri energi till konkurrenskraftiga priser. Regeringens energipolitik har en tydlig långsiktig inriktning: att steg för steg bygga ett robust, kostnadseffektivt och fossilfritt energisystem som möter framtidens behov – i vardag, i kris och ytterst i krig.

Samhällets stora beroende av energi i kombination med hot mot Sveriges säkerhet, såväl antagonistiska hot som klimatförändringarnas effekter, innebär att störningar i energiförsörjningen kan få allvarliga och omfattande konsekvenser för stora delar av samhället. Hotbilden mot Sverige är i det rådande säkerhetsläget bred och allvarlig.

Behovet av att stärka samhällets förmåga att hantera störningar i energiförsörjningen har ökat i takt med det försämrade säkerhetsläget och ökande påverkan av ett förändrat klimat. Som allierad i Nato är Sverige en del av alliansens samlade avskräckning och försvar, inklusive den nukleära avskräckningen. Centrala åtaganden är också att stärka det nationella försvaret samt att upprätthålla och stärka samhällets beredskap och motståndskraft. Sveriges energisystem behöver därför fortsätta att utvecklas för att stärka försörjningstryggheten vid såväl allvarliga störningar som i händelse av höjd beredskap och då ytterst krig.

För att möta dessa utmaningar ser regeringen behov av att förtydliga den politiska inriktningen genom ett energipolitiskt mål för trygg energiförsörjning. En trygg energiförsörjning är något myndigheter och samhällets övriga aktörer åstadkommer tillsammans. Målet ska ses som en långsiktig vägledning för regeringens styrning på området.

2 Mål för trygg energiförsörjning

Regeringens förslag: Det svenska energisystemet ska vara motståndskraftigt och uthålligt så att Sverige har en trygg energiförsörjning. Energisystemet ska ha förmåga att leverera nödvändig energi även under allvarliga störningar och i värsta fall krig för att kunna upprätthålla de viktigaste samhällsfunktionerna och totalförsvaret. Aktörer inom energiförsörjningen och energianvändare bör förebygga, kunna motstå och ha förmåga att hantera störningar samt snabbt återhämta sig efter avbrott.

Skälen för regeringens förslag

En trygg energiförsörjning utgör grundförutsättningen för att samhället ska kunna fortsätta att fungera och att totalförsvaret upprätthålls. En trygg energiförsörjning kräver en gemensam riktning och insatser från såväl

verksamhetsutövare inom energiförsörjningen och energianvändare som myndigheter, kommuner och regioner.

Störningar i energiförsörjningen kan få allvarliga och omfattande konsekvenser för stora delar av samhället. Elförsörjningen är av särskild vikt då störningar snabbt kan få konsekvenser för andra verksamheter. En trygg energiförsörjning innebär att det finns förmåga att hantera såväl korta som långdragna störningar för att säkerställa leverans av energi utifrån samhällets behov samt för att upprätthålla de viktigaste samhällsfunktionerna och totalförsvaret.

Sverige befinner sig i det allvarligaste säkerhetspolitiska läget sedan andra världskrigets slut. En trygg energiförsörjning innebär att såväl leverantörer som användare av energi behöver vara förberedda för oväntade situationer. Förberedelser innebär kostnader, men dessa kan ge nytta för hela samhället när negativa konsekvenser av störningar minskar. Åtgärder ska vara ändamålsenliga och kostnadseffektiva för att öka robusthet och resiliens.

Utgångspunkten för planeringen av totalförsvaret är att under minst tre månader kunna möta och hantera ett krig i Europa som leder till allvarliga konsekvenser för samhällets funktionalitet (prop. 2024/25:34). De flesta avbrott i elförsörjningen beror på väderrelaterade händelser och med klimatförändringarna väntas större påfrestningar i form av väder- och klimatpåverkan på elproduktion och kraftsystemets leveranssäkerhet. Aktörsdrivna hot som cyberangrepp har blivit mer aktuella, t.ex. har försök till förstörande cyberangrepp riktats mot olika former av infrastruktur inom energiförsörjningen. Denna allvarliga hotbild understryker ytterligare vikten av god motståndskraft och lägesuppfattning för identifiering av avvikelser från normalbild.

Utvecklingen för att trygga energiförsörjningen omfattar såväl el som flytande drivmedel, värme och kyla samt gas, inklusive kopplingar mellan dem. Det nya målet för trygg energiförsörjning är ett komplement till leveranssäkerhetsmålet för elsystemet (prop. 2023/24:105, bet. 2023/24:NU14, rskr. 2023/24:201). Målet för trygg energiförsörjning omfattar energiförsörjningen i stort, inklusive de beroenden som finns mellan olika energibärare. De flesta delarna av energisystemet är beroende av el, exempelvis drivmedelspumpar och cirkulationspumpar för värme, samtidigt som elförsörjningen är beroende av exempelvis flytande bränslen till reservkraftverk, gasförsörjning till elproduktion och att fjärrvärmeförsörjningen fungerar.

Myndigheterna i beredskapssektorn energiförsörjning har ett särskilt ansvar att vara pådrivande och verka för att aktörerna inom energiförsörjningen utvecklar kunskapen om och förmågan att motstå och hantera hot och risker, förebygga sårbarheter, hantera fredstida krissituationer och höjd beredskap samt återställning. Även energianvändare, inte minst inom samhällsviktiga verksamheter, kan behöva få kunskap om och stöttning i hur de kan hantera störningar i energiförsörjningen. För hanteringen av händelser är det viktigt med tydliga roller, ansvar och samarbetsformer vid störningar, kriser och höjd beredskap. En kontinuerlig analys av utvecklingen genom relevanta indikatorer är nödvändig. Statens energimyndighet bör därför få i uppdrag att ta fram relevanta indikatorer för uppföljning för aktörer inom energiförsörjningen och för energianvändare.

Energiförsörjningen måste byggas robust från grunden. Energimarknader och kommersiella investeringar i produktion, distribution och lagring utgör grunden för att kunna upprätthålla nödvändig energiförsörjning såväl i fredstida normalsituation, vid allvarliga störningar och i värsta fall krig. Utöver den marknadsmässiga grunden och existerande lagstadgade skyldigheter för företag har, när det gäller höjd beredskap och ytterst krig, det offentliga ett ansvar för att bidra till förmågan att upprätthålla nödvändig energiförsörjning. Såväl organisatoriska åtgärder, såsom att säkerställa tillgång till nödvändig personal och fungerande leveranskedjor och transporter, som tekniska åtgärder, såsom fysiskt skydd och att säkerställa nödvändig redundans för att kunna motstå störningar, behövs. Även förmåga till återställning krävs så att energiförsörjningen snabbt kan återupptas efter avbrott.

Förmågan till trygg energiförsörjning behöver integreras i planeringen av energisystemets utveckling och utbyggnad, liksom vid beslut om investeringar i energiförsörjningen. Även planering som rör energianvändning och annan samhällsplanering behöver ta hänsyn till behovet av en trygg energiförsörjning.

Regelverk och marknadsdesign som skapar förutsättningar för en trygg energiförsörjning är således avgörande för att möjliggöra uthålligheten och motståndskraften i energisystemet. Ändamålsenliga regelverk behövs också för säkerhet, motståndskraft samt fördelning av roller och ansvar för åtgärder i hela hotskalan.

Energianvändare bör förbereda sig på att hantera störningar av energileveranser. Under en störning kan energiförsörjningen variera över tid och i olika delar av landet. Det kan t.ex. innebära att det behövs reservkraftverk i samhällsviktig verksamhet eller möjlighet till alternativa energikällor i industrier och fastigheter. Det kan även handla om att relevanta myndigheter ställer krav på kontinuitet för samhällsviktiga aktörer eller vid upphandling av samhällsviktiga varor och tjänster.

En trygg energiförsörjning är något som aktörer i hela samhället bidrar till och har nytta av. En balans mellan offentliga åtgärder och förberedelser hos enskilda, både inom energiförsörjning och hos användare, är nödvändig.

För att planera och skapa förmåga att leverera nödvändig energi i syfte att upprätthålla grundläggande samhällsfunktioner och totalförsvaret, behöver aktörer inom alla beredskapssektorer, samhällsviktig och totalförsvarsviktig verksamhet, kommuner, myndigheter m.fl. bidra med information om energibehovet. Näringsidkare är skyldiga att lämna information om bl.a. förbrukning av energi samt vid behov medverka vid totalförvarsplaneringen (lagen [1982:1004] om skyldighet för näringsidkare, arbetsmarknadsorganisationer m.fl. att delta i totalförvarsplaneringen).

Vid omfattande störningar i energiförsörjningen eller vid höjd beredskap kan tillgänglig energi i första hand behöva användas för att upprätthålla grundläggande samhällsfunktioner och totalförsvaret. Det är därför nödvändigt att det finns förberedelser för prioritering, ransonering eller annan reglering av energi.

3 Konsekvensanalys

Hotbilden mot Sverige är i det rådande säkerhetsläget bred och allvarlig. Sverige måste i hög takt stärka sin förmåga att förebygga och möta olika hot och risker, såväl antagonistiska angrepp som väderhändelser och klimatförändringar. Målet för trygg energiförsörjning tydliggör att planering och nödvändiga åtgärder som stärker energiförsörjningen i hela hotskalan behöver vidtas.

Både aktörer inom energiförsörjningen och energianvändare bör vidta åtgärder för att hantera störningar. I vissa fall kan staten behöva bidra med stöd, i synnerhet när det gäller för samhället särskilt viktiga funktioner. Kostnader för åtgärder kan återspeglas i energipriser, i kostnader för energianvändare och för staten. För att minimera framtida kostnader bör beredskapshänsyn tas redan i planeringsfasen av ett projekt så att önskade förmågor kan inkluderas i investeringar redan från början. Genom det nya målet skapas bättre förutsättningar att öka takten för att stärka robustheten i energisystemet. En snabbare takt medför att kostnader tidigareläggs. Åtgärder som vidtas för en trygg energiförsörjning minskar samhällets kostnader vid eventuella störningar.

Det föreslagna målet bidrar till att uppfylla övriga energipolitiska mål samt det övergripande målet för totalförsvaret och målet för det civila försvaret (prop. 2024/25:34, bet. 2024/25:FöU2, rskr. 2024/25:114).

Det föreslagna målet kan påverka förutsättningarna för hur andra samhälls- och miljömål kan uppfyllas. En ansvarsfull avvägning behöver ske mellan de olika perspektiv och vägval som dessa mål innebär. Frågor av vikt för totalförsvaret behöver tillmätas större betydelse än tidigare när avvägningar mellan olika samhällsintressen görs. För utbyggnad av energiinfrastruktur behövs exempelvis effektiva plan- och tillståndprocesser. Utvecklade kunskaps- och planeringsunderlag kan bidra till detta. Regelverk och arbetssätt behöver ses över för att undanröja hinder. Det kan t.ex. gälla olika former av tillståndsgivning och andra begränsningar.

Det föreslagna målet om trygg energiförsörjning är långsiktigt och alla bedömningar om utvecklingen över längre tidsperioder är förenade med stora osäkerheter. Eventuella styrmedel som behövs för att nå målet behöver utformas på ett samhällsekonomiskt effektivt sätt för att säkerställa att nyttorna överstiger kostnaderna för samhället.